

Framställning till riksdagen 2019/20:RB4

Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella Valutafondens (IMF) finansieringslösning

Sammanfattning

Internationella valutafondens (IMF eller valutafonden) styrelse har tagit initiativ till en avskrivning av den skuld som Somalia har gentemot IMF och föreslagit att man ska använda medel i form av fordringar som medlemsländerna har på valutafonden på interna IMF-konton. IMF måste således erhålla godkännande från medlemsländerna för att låta deras andel av kontomedlen gå till att finansiera Somalias skuldavskrivning.

Av lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) framgår att Riksbanken, efter medgivande av riksdagen, får delta i en finansiering som är inom ramen för IMF:s verksamhet. Det nu aktuella finansieringsarrangemanget är inom ramen för valutafondens verksamhet. Riksbanken får därför anses ha lagligt utrymme att medverka i den av IMF föreslagna finansieringslösningen vad gäller Somalia och dess skuldsituation.

Denna typ av skuldavskrivning följer samma upplägg som Liberias skuldavskrivning som godkändes av riksdagen 2008 (2007/08:RB4).

Enligt Riksbankens bedömning är det lämpligt att banken deltar i den finansiering som IMF föreslagit och som innebär att Riksbanken bidrar med medel till valutafonden. För detta behövs riksdagens medgivande.

Riksbanken föreslår i denna framställning att riksdagen med stöd av 7 kap. 4 § fjärde stycket riksbankslagen medger att Riksbanken deltar i den finansieringslösning som IMF föreslagit för Somalias skuldavskrivning och för detta ändamål bidrar med 1,6 miljoner SDR (21 miljoner SEK). Medlen tas från ett internt konto på IMF där Riksbanken har en fordran gentemot valutafonden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	3
Riksbankens deltagande i IMF:s finansieringslösning.....	4
Bakgrund och redogörelse för ärendet.....	4
Somalias skuldsituation	4
IMF:s förslag till finansieringslösning.....	4
Riksbankens roll vid finansiering inom ramen för IMF:s verksamhet	5
Överväganden och förslag	5

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen medger att Riksbanken deltar i finansieringslösningen för avskrivningen av Somalias skuld till Internationella valutafonden (IMF) och för detta ändamål bidrar med 1,6 miljoner SDR (21 miljoner SEK).

Stockholm den 5 februari 2020

På direktionens vägnar

STEFAN INGVES

/Amanda Johansson

I beslutet har Stefan Ingves (ordförande), Cecilia Skingsley, Anna Breman, Per Janson, Henry Olsson, och Martin Flodén deltagit.

Föredragare har varit Marushia Gislén.

Riksbankens deltagande i IMF:s finansieringslösning

Bakgrund och redogörelse för ärendet

Somalia har legat efter med både ränte- och skuldbetalningar till IMF sedan 1987 till följd av bland annat. 30 år av konflikt. Detta har resulterat i att Somalia inte har kunnat erhålla nya IMF lån. Frånvaron av ett IMF-engagemang har gjort att andra biståndsflöden uteblivit med negativ effekt på den konfliktskadade ekonomin.

Under senare år har Somalia visat en stark vilja att arbeta med IMF för att stärka sitt ekonomiska system. Bland annat har landet sedan 2015 arbetat med IMF för att stärka sitt skattesystem, förbättra finansiell rapportering och upphandlingsprocesser, arbeta mot penningtvätt och terroristfinansiering, samt stärka översynen och effektiviteten inom statliga bolag.

Somalias skuldsituation

Somalias utlandsskuld består framförallt av lån från Parisklubben och multilaterala fordringsägare, där Världsbankens och IMF:s andelar är störst. För valutafondens del handlar det om 242 miljoner SDR, motsvarande drygt 3,3 miljarder SEK. Medlemsländerna i IMF har tidigare inom ramen för bland annat det så kallade Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative beslutat att ge skuldlättnader till låginkomstländer med en ohållbar skuldsituation. Då Somalia betalat sin utestående skuld till IMF är landet ett steg närmare att bli berättigat skuldlättnader motsvarande 100 procent av skulden till IMF.

IMF:s förslag till finansieringslösning

Det finns idag ett förslag på hur Somalias skuld till IMF ska regleras. En överbryggningskredit ska finansiera betalningen av Somalias försenade betalningar till IMF varefter Somalia omedelbart har möjlighet att erhålla en IMF-kredit. Delar av denna kredit används sedan för att återbetala överbryggningskrediten. Efter en period då landet ska uppvisa att de framgångsrikt har genomfört IMF- och Världsbanksfinansierade program, samt under minst ett år genomfört en strategi för att minska fattigdomen i landet, uppfyller Somalia villkoren för skuldavskrivning.

IMF har till skillnad från Världsbanken inga egna medel för att finansiera denna skuldavskrivning utan föreslår i stället att medel ur två särskilda reservkonon, Special Contingency Account 1 (SCA-1) och Deferred Charges account (DC), används för att täcka finansieringen, ett liknande upplägg som användes vid Liberias skuldavskrivning 2008. Dessa konon skapades i slutet

av 1980-talet för att fungera som buffert för fonden vid kreditförluster samt vid ränteinkomstbortfall på grund av försenade betalningar. Sedan dess har medlen successivt byggts upp genom att långivare och låntagare gemensamt avsatt resurser.

IMF har alltså föreslagit att man använder en del av de medel som ligger i ovan nämnda IMF-konton till finansieringen av Somalias skuldavskrivning. Eftersom detta gäller medel i form av fordringar som medlemsländerna har på valutafonden måste IMF erhålla godkännande från medlemsländerna för att låta deras andel av kontomedlen gå till att finansiera skuldavskrivning.

I nuläget har alla G-8-länder och en stor majoritet av G-20-länderna ställt sig bakom skuldavskrivningen via den finansieringslösning som beskrivs ovan.

Riksbankens andel på de två kontona uppgick i december 2019 till 12,8 miljoner SDR, motsvarande ca 168,5 miljoner SEK. Enligt förslaget från IMF ska Sverige bidra med totalt 1,6 miljoner SDR, motsvarande 21 miljoner SEK, till finansieringen av skuldlätnaden för Somalia.

Riksbankens roll vid finansiering inom ramen för IMF:s verksamhet

Enligt 7 kap. 4 § fjärde stycket lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank får Riksbanken efter medgivande av riksdagen också på annat sätt än som anges i andra och tredje styckena delta i finansiering inom ramen för IMF:s verksamhet. Något medgivande behövs dock inte om finansieringen har ett valutapolitiskt syfte eller om det finns särskilda skäl.

IMF:s styrelse har tagit initiativ till en avskrivning av den skuld som Somalia har gentemot IMF och föreslagit, som nämnts ovan, att fonden ska använda interna IMF-konton som medlemsländerna bidragit med medel till för att skydda valutafonden mot inkomstbortfall i form av återbetalning av lån och räntor från medlemsländer med försenade betalningar. IMF måste således erhålla godkännande från vart och ett av medlemsländerna att låta dess andel av kontomedlen gå till att finansiera Somalias skuldavskrivning. Ett sådant arrangemang får anses utgöra sådan finansiering inom ramen för valutafondens verksamhet som lagtexten ger uttryck för. Exempel på liknande typ av skuldavskrivning utgörs av Liberias skuldavskrivning 2008 (2007/08:RB4).

Överväganden och förslag

Riksbankslagens lydelse ger enligt Riksbankens mening utrymme för en tolkning av bestämmelsen som medger att Riksbanken inte bara kan delta vid IMF:s så kallade mjuka utlåning utan även i samband med andra finansiella arrangemang så länge det är inom ramen för valutafondens verksamhet.

I förarbetena till lagbestämmelsen talas det dock bara om den så kallade mjuka utlåningen till de fattigaste länderna. Denna utlåning finansieras genom frivilliga lån och gåvor från medlemsländerna eller genom att pengar deponeras i IMF samt genom den avkastning som valutafonden fått genom försäljning av delar av fondens guldreserv. Riksbanken har tidigare (2002) efter medgivande av riksdagen deponerat pengar i IMF så att fonden kan använda avkastningen på depositionen till den mjuka utlåningen. Ett snarlikt fall behandlades av riksdagen 2008 då riksdagen efter Riksbankens rekommendation godkände Liberias skuldavskrivning finansierat via samma typ av buffertkonton som nu föreslås för Somalia.

I nu aktuellt fall skulle Riksbankens deltagande i finansieringen inom ramen för IMF:s verksamhet innebära att Riksbanken skänker bort en fordran som banken har på IMF och låter den gå till att finansiera avskrivning av den skuld som Somalia har gentemot IMF.

Eftersom Riksbanken enligt lagtexten efter medgivande av riksdagen får delta i finansiering som är inom ramen för IMF:s verksamhet och det nu aktuella finansieringsarrangemanget är inom ramen för IMF:s verksamhet, får Riksbanken anses ha lagligt utrymme att medverka i den av IMF föreslagna finansieringslösningen vad gäller Somalia och dess skuldsituation. Riksbanken måste dock först ha riksdagens medgivande.

Enligt Riksbankens bedömning är det lämpligt att banken deltar i den finansiering som IMF föreslagit och som innebär att Riksbanken bidrar med medel till IMF.

Enligt lagen måste Riksbanken göra en framställning till riksdagen och be om medgivande till åtgärden, om det inte är så att finansieringen har ett valutapolitiskt syfte eller om det finns särskilda skäl. Det finns inget valutapolitiskt syfte med det aktuella bidraget till IMF. Det kan heller inte anses finnas särskilda skäl att underlåta att inhämta riksdagens medgivande.

Riksbanken föreslår i denna framställning att riksdagen med stöd av 7 kap. 4 § fjärde stycket riksbankslagen medger att Riksbanken deltar i den finansieringslösning som IMF föreslagit för avskrivningen av Somalias skuld till IMF och för detta ändamål bidrar med 1,6 miljoner SDR (ca 21 miljoner SEK). Medlen tas från interna konton på IMF där Riksbanken har fordringar gentemot valutafonden.